

Szovátai Hírmondó

Önkormányzati tájékoztató

XIII. évf. 127. szám 2014. november

Klaus Werner Johannis Románia új elnöke

Megvan hát, Klaus Werner Johannis, erdélyi szász politikus személyében új elnöke van Romániának.

Az új elnök Nagyszeben születte. Fizikatanárként, majd tanfelügyelőként dolgozott. 2000-ben lépett be a Romániai Német Demokrata Fórumba, amelynek jelöltjeként, bár Nagyszebenben a német kisebbség számaránya csak mintegy 2%, megválasztották a város polgármesterévé. 2004-ben az újabb választásokon a voksok 88,7%-ával győzött, és azóta is rendre újraválasztották, mert jó gazdájának bizonyult a városnak. Az ő polgármestersége alatt volt 2007-ben Nagyszeben Európa kulturális fővárosa. 2009-ben Crin Antonescu liberális pártelnök kezdeményezésére miniszterelnöknek jelölték, de az államelnök másnak adta a megbízatást. 2013-ben belépett a Nemzeti Liberális Pártba, előbb első alelnökké, 2014.

június 28-án a párt elnökévé választották. Aztán a Nemzeti Liberális Párt és a Demokrata Liberális Párt összefogásával létrejött Keresztény-Liberális Szövetség indította jelöltként a 2014. évi romániai elnökválasztáson. És győzött.

Hányszor fordult már elő, hogy a havasalföldi vajdaság élére idegent ültettek? A legtöbbször a török Porta döntött, hogy Isztambul Fanar negyedéből mely görög kereskedőnek adja el jó pénzért a havasalföldi vajdai széket. A román történetírás szívesebben trónról és fejedelemségről beszél, ezzel is nagyítva annak a kicsiny országnak a fontosságát, de a trón valójába királyi széket, és hol álltak ők akkor még a királyságtól! Később, a Moldvából és Havasalföldből Egyesült Román Fejedelemséggé összefércelt ország éléről az egyesülést levezénylő Alexandru Ioan Cuza-t elűzték, és helyébe

1866-ban – miután többen is visszautasították a tisztséget – egy német herceget, Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen-t hívták be külföldről fejedelemnek. Tizenöt év múlva, 1881-ben, királlyá koronázták, s ő volt az, aki majd I. Károly néven uralkodva megteremtette Romániát.

Most másodszor fordul elő, hogy ennek az országnak az élére egy német embert állítottak. A különbözőségek ellenére, a két esemény között van némi hasonlóság. A majdani I. Károlyt a Cuza fejedelem bukását is kieszközölő liberális pártvezér, Ion Constantin Brătianu hívta az ország élére. Klaus Johannist is a liberális párt röpitette abba a helyzetbe, ahonnan a választók akaratából Cotroceni-ben beülhet majd az elkövetkező öt évre az államelnöki székbe.

– molnos –

Remény

Nem igényel jó táptalajt, bőségben vizet, sok napsütést, folyamatos gondozást. Nem kellene neki ideális körülmények. Sőt, éppen abból születik, ami nincs, az élteti, ami hiányzik.

Így aztán már tudom, hogy ahol a remény tavaszi vetésként tömegesen kél, ott baj van.

A román politika reménységének nevezték, s ha másból nem, ebből is tudhatom, hogy olyasmi nem létezik. Valami egyéb van, amire ráfogták, politika. Csak hatalmi harc, csörtetés a zsírosbödön körül, vádaskodás, cselvetés, árulás, páváskodás, riogatás, ki kít tud lecsukadni játék, urambátyámsógorkomázás, könyöklés vagy éppen szunyókáló szájtátás van.

Forma a címkétől elütő tartalommal.

Ami ebben a közegben más lenne, ami közösségi, ami emberi, amiről úgy érezhetném, hogy értem is van, engemet is akar, de legalábbis velem is számol, azt letapodják, nem kap levegőt, fulladozik.

Hát itt kél ki a remény. Csaknem biztos, hogy ami most indul, annak is rossz vége lesz. Ez a csaknem hozott lázba országszerte annyi embert.

A remény a leghosszabb életű – mondom én –, mert akkor születik, amikor még egyéb nincs, és akkor hal meg, amikor már egybe sincs az embernek, hiszen a mondás szerint „a remény hal meg utoljára”.

Molnos Ferenc

Önkormányzati határozatok

61. sz. Határozat – a 2014. évi városi költségvetés módosításáról;

62. sz. Határozat – a város tulajdonában lévő köztemető fenntartására és használatára vonatkozó szabályzat elfogadásáról;

63. sz. Határozat – a helyi tanács 48/30.09.2014-es számú, a Domokos Kázmér Technológiai Líceum Vezető Tanácsába és a Sófalvi Illyés Lajos Általános Iskola Vezető Tanácsába való önkormányzati képviselő delegálásáról szóló határozat módosításáról;

Műjégpálya

Ezen a télen is látogatható lesz a városi sporttelepen a tavaly már sikeresnek bizonyult és sokak által kedvelt műjégpálya.

Az önkormányzat december elejére tervezi az indítást. A műjégpálya elemeinek felszerelésével addigra bizonyosan készen lesznek, de a használatba helyezés nyilván függ a tél érkezésétől, a tartós lehűléstől, mert enyhe időjárás mellett túlságosan magasak a működési költségek.

Városházi anyakönyvi adatok

Bejelentett újszülöttek: Gálfalvi Hunor (szülei: Gálfalvi Csaba és Gálfalvi Enikő); Tanka Illés (szülei: Tanka Attila és Tanka Tekla Sylvia); Molnár Tímea (szülei: Molnár Károly és Molnár Éva); Kisfaludi Bence (szülei: Kisfaludi Zoltán és Székely Kinga);

Isten éltesse Őket!

Házasságot kötöttek: Tófalvi Zsolt (Csendes utca 23 szám) – Bíró Katalin Márta (Petőfi Sándor lakótelep F₄/12 szám); Bungárdian Claudiu (Csorgó utca 32 szám) – Barabás Vilma Erzsébet (Fő út 187 A₂/4 szám); Jakab András (Petőfi Sándor lakótelep N₂/2 szám) – Miklós Hajnal (Nyárádtó); Szilveszter Előd Attila (Kibéd) – Kelemen Mónika Erzsébet (Fő út 8 szám);

Boldog házasságot!

Elhunytak: Nagy Ilona (1925) – M. Eminescu lakótelep E tömbház; Katona Anna (1928) – Illyésmező 34 szám; Bíró Anna (1928) – Mező utca 3 szám; Parajdi János (1921) – Rózsák útja 48 szám; Fülöp Margareta (1937) – Restád utca 7 szám; Dezső Régina (1939) – Rózsák útja 100 szám;

Nyugodjanak békében!

Őszi munkálatok

Nem egyszer hallhattuk a gunyoros kijelentést, hogy Romániában minden évben érkezésével meglepi a hatóságokat a tél. Mindig váratlanul jön az első havazás, és mindig felkészületlenül éri az utak járhatóságának biztosításáért felelősöket.

De nem csak itt, Európa nyugatibb, olajozottabban működő felében is hasonló problémát jelent a tél érkezése. Már egy tenyérnyi hó komoly akadályokat gördít a közlekedésben, ellátásban.

Keletről viszont nem hallunk efféle híreket. Akkor sem, ha akár több méternyi hó hull az orosz tájakra. Talán mert hozzá vannak szokva, s elnöki figyelmeztető nélkül is tudják, hogy „iarna nu-i ca vara.” Azt hiszem, az oroszok, ha szórakozni akarnak, téli estéken megnézik a híradót, hogy „tél generális” egy-egy apró szakállrázással, mekkora gondot okozott aznap a szegény nyugatiaknak.

Hát abban, hogy mekkora hűhót kavart egy kis havazás mi is felzárkóztunk a nyugathoz. Talán még túl is teszünk rajtuk az óbégatásban.

Ezek jutnak eszembe, amikor arról érdeklődöm Kiss Ferencről, miként készültek az önkormányzatnál a közelgő télre.

– Ötven tonna sóval és 240 m³ homokkal egészítettük ki a tavalyról maradt tartalékokat. Ez valószínűleg elég lesz, de a majdani időjárástól függ, hogy szükség lesz-e ehhez még további mennyiségeket beszerezni. Szerződést újtottunk egy hóeltakarításra szakosodott céggel, amely az elmúlt évben is megfelelő szolgáltatást biztosított, és jól egészítette ki a helyiek munkáját. Nagyon jó árral dolgoznak, és nem fizetünk fekbért, hanem effektív munkaórában fizetünk nekik. Ez azt jelenti, hogy a telepelyünkön állomásozik a gépük, de annak kezelője csak akkor jön Szovátára, amikor ténylegesen szükség van a bevetésükre. Ez időnként előfordul, mert korábban a megyeiektől visszaszolgáltatták karbantartásra a várost átszelő 8 km-es útszakaszt (a MOL-kúttól Felsőszakadátig).

A kertészet dolgozói megtakarították és felásták a város

köztéri virággruppjait, elültették a tulipánhagymákat, hogy tavasszal ismét gyönyörű piros-zöldben pompázzon a város. A rózsákat visszametszették, és folyamatban van a hantolásuk. Ahogy a korábbi években tették, a tél érkezése előtt le is takarják nyílfoliával, hogy az útra szánt só ne kerüljön a virággrupp földjébe, ne ártson a virágoknak. A parkok fájának, bokrainak frizuraigazítását is elvégezték.

A Petőfi parkból nem kis bravúrral vágták ki merész vállalkozók a kiszáradt vagy beteg fákat.

A szokásos ünnepi díszvilágítás kellékeit már szerelték, szerelik az utcákon. Néhány új elemmel meglepetés is készül. Mikulásra (legalábbis a központi részeken) kigyúlhatnak az ünnepi fények.

Közeledik az advent. A Városháza udvarán ismét állni fog a színpad, s az óriási adventi koszorú hétről hétre várni fogja a gyertyagyújtásra összegyűlőket.

Ha színpad lesz, bizonyosan műsor is kerül arra, s elébe sok-sok ember összejön.

– mol –

Adresa Primăriei
Orașului Sovata:
Sovata, Str. Principală
Nr. 155.

Tel: 0265 570 218

Fax: 0265 570 524

E-mail:

secretariat@primaria.sovata.ro

Program audiențe

Primar: Péter Ferenc:

Martți – de la ora 11,00;

Viceprimar: Hegyi Mihály:

Miercuri – de la ora 11,00;

Secretar: Domokos András:

Joi – de la ora 11,00;

Hotărârile Consiliului Local

Hotărârea nr. 61 – cu privire la modificarea Bugetului local aprobat pe anul 2014;

Hotărârea nr. 62 – cu privire la aprobarea Regulamentului de administrare și funcționare a cimitirelor aparținând domeniului public al orașului Sovata;

Hotărârea nr. 63 – cu privire la modificarea H.C.L. nr. 48/30.09.2014 cu privire la aprobarea desemnării reprezentanților Consiliului Local în Consiliul de administrație al Liceului Tehnologic „Domokos Kazmer” și în Consiliul de Administrație al Școlii Gimnaziale „S. Illyes Lajos” Sovata;

Folclorul cartea noastră de identitate VI.

Proiectul Folclorul, cartea noastră de identitate a ajuns la a VI. ediție. În acest an în perioada 17-19 octombrie am organizat acest eveniment pentru tineret, împreună profesori și elevi de la Liceul Tehnologic Domokos Kázmér.

La acest eveniment cultural a participat și o delegație din orașul Tata (Ungaria) de la Liceul Bláthy Otto, pentru a ne cunoaște tradițiile și cultura noastră. Am încercat și am reușit să organizăm un program diversificat și interesant, care a fost pe placul tuturor.

Vineri 17 octombrie la orele prânzului a sosit delegația din Tata. După primirea delegației a urmat masa de prânz, după care vizitarea Liceului Tehnologic Domokos Kázmér.

După masă am participat la prima ediție a Festivalului do-vleacului organizat de Primăria Sovata, împreună cu elevii și profesorii de la Liceul Tehnologic Domokos Kázmér. A fost organizată și un concurs: împodobirea cu do-vleac a mai multor pensiuni și restaurante în stațiunea Băile Sovata, iar locurile I-III au fost premiate

de organizatori. După servirea cinei am organizat o seară de tineret unde s-au legat prietenii între elevii celor două licee, totul culminând cu un Party.

Sâmbătă dimineața, după micul dejun, am pornit spre Tg Mures, unde am vizitat Biblioteca Teleki Téka, Palatul Culturii, Cetatea medievală, Platoul Cornesti, Grădina Zoologică, iar la final la Ansamblul Cultural Mureșul, unde pe lângă porturile tradiționale, am învă-

țat dansuri populare de pe valea Mureșului și a Târnavei.

Seara după servirea cinei, am participat la Festivalul do-vleacului.

Duminica am vizitat Salina de la Praid, după care am plecat spre Corund, unde am învățat mici secrete ale olăritului, am vizitat Muzeul Satului. Ne-am întors în Sovata si după servirea mesei de prânz, ne-am luat la revedere de delegația din Tata.

A fost un proiect reușit și sper să-l organizăm și în anul 2015.

Pentru ca acest proiect să aibă succes le mulțumim celor care ne-au ajutat să-l organizăm: ANST-Mureș, Consiliul Județean Mures, Asociația Pro Scola Sovata, Liceul Tehnologic Domokos Kázmér, profesorilor și elevilor care au participat la acest proiect.

Soós Levente

Majd a következő évek mondják meg, nyertünk-e valamit

Az első forduló után még vesztesre állt, hiszen ellenfele a versenyfutásban, Victor Ponta jelentős előnnyel vezetett. Az ő 40,44 %-os eredménye a Johanniss 30,37 százalékával szemben több mint megnyugtatónak tűnt számára. De lássuk az I. forduló összes eredményeit:

Victor Ponta - 40,44%
 Klaus Iohannis - 30,37%
 Calin Popescu Tariceanu - 5,36%
 Elena Udrea - 5,20%
 Monica Macovei - 4,44%
 Dan Diaconescu - 4,03%
 Corneliu Vadim Tudor - 3,68%
 Kelemen Hunor - 3,47%
 Teodor Melescanu - 1,09%
 Szilagy Zsolt - 0,56%
 Gheorghe Funar - 0,47%
 William Branza - 0,45%
 Constantin Rotaru - 0,30%
 Mirel Amaritei - 0,08%

Szovátán 45,3 %-os részvétel mellett az érvényesen leadott szavazatok 58,61 %-át Kelemen Hunor, 14,62 %-át Klaus Iohannis, 10,12 %-át Victor Ponta, 7,8 %-át Szilagy Zsolt kapta (a többi említésre sem érdemes).

Az első forduló két élén álló helyezette, Victor Ponta és Klaus Werner Iohannis jutott a második fordulóra.

Beindult a nagykoalíciók építésének időszaka. A Pontával kormányon lévő RMDSZ dilemma előtt állt, hogy feladja-e kormányzati szerepét vagy sem. Mindkettő mellett komoly érvek lehet felsorolni, de a legfőbb az, hogy fejünk fölött áll a korábbi ciklusban elodázott, de egyre kevésbé halogatható régióátszervezés. Damoklész kardja, ahol közigazgatási jogköröket kaphatnak a (no, nem az általunk vágyott, hanem a többségi akarattal megrajzolt) régiók, s ezzel a székelyföldi megyék nem hogy egy külön, autonóm státust nem

kaphatnak, de egy vagy több nagyobb régióba olvasztva, elveszíthetik a mai döntéshozói szinteket is. Ilyenkor nem árt kormány-közelben lenni, ezeknek a számunkra oly veszélyes folyamatoknak könnyebben és hatékonyabban lehet onnan ellenállni.

Viszont a bukaresti *miticaság* ellenében indult egy erdélyi ember, aki a jól végzett munka becsületét ígéri. Kevés beszédű, motollaként nem pereg a nyelve – miért is kellene peregjen? –, de eredményes volt eddigi munkájában. Ha egy államelnöknek igazán nagy szófosónak kellene lennie, Mircea Badea kellett volna megválasztani, hiszen az ő szájából úgy jönnek a szavak, mint sorozatlövésnél géppisztolyból a golyók.

Mégsem volt könnyű a döntés. Döntenie csak annak volt könnyű, akinek vállait nem nyomja a felelősség terhe. Különböző okokból (Johannis korábbi, kisebbségi témákban történt megnyilatkozásai illetve Ponta Vadimék felé is kiterjesztett választási szövetsége) az RMDSZ vezetősége a két forduló között úgy döntött, hogy egyik jelölt támogatására sem kéri fel a magyar választópolgárokat, tegyen mindenki a saját belátása szerint.

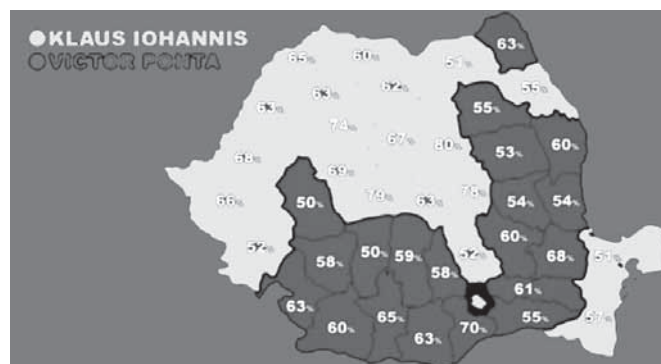
A külföldi szavazókörzetekben már az első fordulóban történt mizéria, ahol Johanniss támogatói nem

juthattak el az urnákhoz, no meg a szoc.dem. párt (PSD) Bukarestből indított, a magyar választópolgárokat megcélzó szórólapos megfélemlítő kampánya ellenkező hatást váltott ki nálunk is, Johanniss mellé állította a tétovákat. Picit emelkedett a választói kedv is, hiszen a szavazatra jogosultak 51,63 %-a jelent meg az urnáknál. A Szovátán leadott szavazatok egyértelműen Johannist támogatták:

- Ponta 16,42 %;
 - Iohannis 83,57 %;

Végül országosan győzött Iohannis, az összesített eredmények után a 10 %-os hátrányból 9 %-os előny lett.

A választási térkép egységes nagy tömböket mutat a két jelölt támogatásának megoszlásáról. Elégge egyértelműnek tűnik, hogy ahová Európa elért, ott Iohannis támogatói vannak többségben. Ott változást akarnak a már régen megunt politikai stílusban. Ehhez passzolnak a diaszpórában leadott szavazatok összesítésének végleges eredményei: a külföldön leadott 338 873 voks 89,73 %-át szerezte meg Klaus Iohannis. Victor Pontának egyetlen országban sikerült többséget szereznie: Palesztinában a 19 szavazatból 10-et az ő nevére adtak le.

Megvan az új elnök, és most már azért lehet reménykedni, hogy jobb legyen, mint elődei voltak az ország élén. De minket bizonyosan nem kényeztet el.

Klaus Iohannis most bemutattott *Pas cu pas* című önéletrajzi könyvéből kiderül, miként vélekedik azokról a kérdésekről, amelyek a romániai magyar kisebbséget kulturális közösségként leginkább érintik.

Akárcsak a többségi politikusok, úgy véli, megválasztása is bizonyítja, hogy a kisebbségi jogok területén példaértékű Románia. Az etnikai határok mentén történő régióátszabást pedig az ország integritása elleni merényletnek tartja.

– molnos –

Út-, parkoló-, járdaépítő munkálatok a lakótelepeken

Nem létezik olyan város-építő, városszépítő munkálat, hogy ne akadna, aki megkérdőjelezzé, hogy éppen ott, éppen azt, éppen úgy kellene-e azt csinálni. De, szerencsére, lehet találkozni olyannal is, aki akkor is örül minden fejlesztésnek, ha éppen nem a kapuja előtt történik, ha nincs benne közvetlen haszna, csak annyi, hogy azzal is az ő települése fejlődik, csinosodik. Az ilyenről elhiszem, hogy nem feltételekkel szereti a települést, amelyben élnie megadatott, hogy felelősséget érez érte és mindazokért, akik vele együtt azt lakják.

Amikor efféle beszámolókat írok, rájuk gondolok. Tudom, hogy ők olvassák a soraimat. De abban is reménykedem, hogy merő kíváncsiságból az is rátekint, miről locsogok én, aki jobban tudja a rendet.

„Télen szekeret, nyáron szánkót készíts!” tartja a közmondás, egy régi bölcsességet fogalmazva meg ezzel. Azaz, időben és kapkodás nélkül készülsz egy majdan bekövetkező helyzetre, ne hagyd a körmödre égni a gyertyát!

Ha ma is gyártnánk közmondásokat mai bölcsességek

alapján, nem egyszer ellentétbe kerülne a régiekkel. Mert minden önkormányzat tudja, ha az év utolsó napjaiban is kapják a költségvetést kiegészítő összegeket, akkor is fel kell tudni használni településfejlesztésre legkésőbb szilveszterrel bezárólag azokat, hogy ne kerüljenek vissza a központi nagy zsákba. Így aztán, régi bölcsesség ide vagy oda, mert külső tényezők szabják meg mozgásterét, nyáron szekeret és télen szánkót is kell csinálnia nem egyszer az önkormányzatnak. Nem azért építenek járdát

vagy parkolót, aszfaltoznak utat késő ősszel, mert a kánikuláról nem hallottak, vagy összezavarták a hónapokat, csupán azért mert nem lehetnek más, s örülnek, ha az enyhe időjárás lehetővé teszi a munkálatok elvégzését.

1800 m²-nyi járőfelületre terítettek aszfaltot a Bekecs lakónegyedben. Ugyanott szegélykövek elhelyezését, piskótázott járdákat és parkoló-felületeket szándékoznak elkészíteni még ebben az évben. Remélhetőleg – a meteorológiai előrejelzések is ezt valószínűsítik – érkezé-

sével nem siet a tél, még a zimankó előtt be tudják fejezni.

Ugyancsak egy hasonló munkálatot akarnak befejezni még a tél beállta előtt a Petőfi Sándor lakótelepen is. Ott a fás blokkok előtti járda helyébe korábban épített parkoló folytatásába fognak (Mikor e sorokat írom, még előtte vannak, de mire Önök olvasni fogják, lehet, hogy azon is túl lesznek már az építők.). Ott néhány olyan fenyőfa kivágására

is sor kerül, amelyek útjába esnek a járdánál szélesebb parkolósávna-
k. E z z e l jónéhány autótulajdonos kap parkolási lehetőséget járműve számára azon a környéken.

Az Eminescu lakótelepen már befe-

jezték a munkálatokat a járdaépítők. Volna még hová folytatni, hiszen még néhány tömbház bejáratához elkelne a jobb járda, de ennyire futotta, a többi marad a következő évre. Most 600 m² járdafelületet újítottak fel, térköveztek a K, N, J, L, M, G tömbházak előtti szakaszon. Ezzel jelentősen megváltozott a lakótelep összképe, barátságosabb, otthonosabb lett.

Molnos Ferenc

Röviden

Használtruha-konténerek a Caritas-nak?

Egy használtruha kereskedelemben és újrahasznosításban érdekelt profitorientált cég – SECOND-TEXTIL Kft. –, a hazai Caritas szervezetekkel kötött megállapodást. A cég adja a konténereket, megszervezi a begyűjtést, átválogatást, tisztítást, s (bizonyára a névhasználatért) egy bizonyos mennyiségű ruhát ad havi rendszerességgel a Caritas-nak.

A Gyulafehérvári Caritas havonta 500-1000 kg mennyiségű ruhát kap ettől a cégtől. Az adományozók azt hiszik, az adományok egyenesen a rászorulókhhoz jutnak. Ehhez viszonyítva a rászorulóknak csak a 10%-át kapják meg, a többit a maga nyereségére használja a begyűjtő cég.

A partnerség egyelőre három hónapja működik, és az idő fogja megmondani, hogy visszaél-e, s ha igen, milyen mértékben a katolikus segélyszervezet nevével, a Caritas névvel a most partnernek tekintett cég.

Kis és közepes vállalatok növekedése

„Kis és közepes vállalatok növekedése: lehetőségek és kockázatok, pénzügyi megközelítés” címmel tartott előadást a Szovátáról elszármazott dr. Pál Rozália, a Garanti Bank vezető közgazdásza november 14-én. Az eseményt a Romániai Magyar Közgazdász Társaság a szovátai önkormányzat közreműködésével szervezte a Szovátán és környékén tevékenykedő közgazdászok, pénzügyi szakemberek, cégvezetők, könyvelők számára.

A hiteligénylés alkalmával történő pénzügyi elemzés szempontjaival kapcsolatos ismeretátadáson túl célja volt az eseménynek az is, hogy a helyi szakembereket toborozzon a Romániai Magyar Közgazdász Társasághoz, amely igyekszik a konferenciák előadások szervezése mellett, napi információval ellátni a tagjait, de azt is szeretné ezen a vidéken is elindítson valamiféle szakmai együttműködést.

Szent Erzsébet-gyűjtés a beteg idősökért

A Gyulafehérvári Caritas idén is megszervezi a már hagyománnyá vált Szent Erzsébet-gyűjtést Erdély római katolikus templomaiban. Idén a beteggondozó szolgálat tevékenységének támogatására kérik a hívek adományait.

A Szent Erzsébet-gyűjtés évtizedek óta jelentős esemény a Caritas életében. Nem csupán azért, mert Árpádházi Szent Erzsébet világszerte a Caritas szervezetek példaképe és védőszentje, hanem azért is, mert így is sikerül bekapcsolni a helyi közösségeket a szeretettevékenységekbe.

Az elmúlt évben a hátrányos helyzetű gyermekeket, a nekik szánt programokat sikerült megsegíteni az adományozóknak köszönhetően, a tavaly 180.797 lej gyűlt az adományozás napján. A beteg idősöknek szánt programot november 23-án támogathatják a hívek Erdély templomaiban, adományokat ugyanakkor a Caritas helyi képviselőinél is fogadnak. Továbbá, a Gyulafehérvári Caritas adománygyűjtő bankszámlájára is utalhatnak a jótévedők.

Egyelőre Hargita és Kovászna megye társul, de maros megyére is számítanak

A Hargita és Kovászna megye közti társulás szándéknyilatkozatát írta alá Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke és Tamás Sándor, Kovászna Megye Tanácsának elnöke november 13-án, csütörtökön a sepsiszentgyörgyi megyeházán. A megállapodás jogi előkészítése régóta folyik, és Maros megyével is hasonló együttműködést terveznek, aminek mentén lehetőség nyílik számos további együttműködésre.

„Székelyföldért dolgozunk, együtt, immár több mint hat éve, és ebben a folyamatban újabb és újabb kihívásoknak kell megfelelni, újabb jogi kekeckedéseknek, és pereket kell elkerülni. Mostanra sikerült annyira letisztázni ezt a folyamatot, hogy bízom benne, ez a forma jogilag megfelel. Hasonló dokumentumot szeretnénk aláírni Maros megyével is. Arra törekszünk, hogy a három megye között közigazgatási, gazdasági és számos területen létrejőjenek olyan további projektek, amelyekre mostanig jogi alap hiányában nem volt lehetőség, az itt élő emberek, Székelyföld fejlődése érdekében” – nyilatkozta Borboly Csaba.

„Igen, azt szeretnénk, hogy a székelyföldi megyék eddigi együttműködése legyen erőteljesebb. Kovászna Megye Tanácsának már van hasonló partnerségi megállapodása Brassó megyével is. A társulási szándéknyilatkozat mindenképpen előnyös a két régió számára, hiszen a közösen megszervezett programok, projektek hangsúlyosabb eredményt érhetnek el, szélesebb célcsoportot szólítanak meg. Az sem elhanyagolandó tény, hogy ezáltal bővebb anyagi forrást tudunk biztosítani a lebonyolításhoz” – fogalmazott Tamás Sándor.

Az összes kárigényt megtérítette a környezetvédelmi minisztérium

Naprakész a védett fajok által okozott vadkárok megtérítésével a Környezetvédelmi és Klímaváltozási Minisztérium - csütörtökön kifizették az utolsó, a szakhatóság által elismert kárigényeket. Ezek többnyire a medve és a farkas által a mezőgazdasági terményekben illetve háziállatokban okozott kárra vonatkoznak.

A minisztérium csütörtökön 409 884 lej fizetett ki összesen 184 igénylésre, a legtöbb aktacsomó, ötvennyolc Maros megyéből érkezett. Kovászna megyéből 37, Hargita megyéből 33, Szeben megyéből pedig 21 benyújtott kárigényt rendeztek. Kifizettek még Brassó, Buzau, Vrancea, Arges, Beszerce, Neamt, Hunyad, Gorj, Bihar és Temes megyékből érkezett igényléseket is. Az aktacsomókból 94-et idén 75-öt tavaly és 15-öt tavalyelőtt nyújtottak be a károsultak.

„A környezetvédelmi minisztérium prioritásai között szerepel a védett állatok okozta károk megtérítése. Ma kifizették az összes vadkárta eddig beérkezett igénylést, de folyamatosan jelentkezhetnek új igénylők. Azonban idén amikor elkezdtek a kifizetéseket akkor még 2012-es megtérítetlen igénylések voltak a minisztériumban, most naprakészek vagyunk” - nyilatkozta Korodi Attila szakminiszter.

A Klímaváltozási Minisztérium október 15.-én fizette az első térítéseket 404 418 lej értékben 185 igénylésre, így idén összesen 814 ezer lej fordítottak erre a célra idén.

Huszonötödik évét ünnepelte a szovátai Református Egyház Vegyeskara

Felteszem magamnak a kérdést: hosszú vagy rövid volt számomra ez a huszonöt év? A mindennapi munkánk sodrásában észre sem vesszük az idő gyors múlását. Csak a szenvedés percei hosszúak, de mert jól éreztem magam ebben a közösségben, észrevétlenül futottak el ezek az évek.

A szovátai református egyház nagyon fiatal – a tavaly töltötte önállóságának a századik évét –, de naggyá nőtte ki magát, ma már a Küküllői Egyházmegye legnagyobb gyülekezete vagyunk. Egyházunk feladata a misszió, a szeretetszolgálat és Krisztusra mutatni. A kitűzött feladatok csak összefogással, közösen dolgozva érhetők el.

1989 szeptemberében Antal Sándor, gyülekezetünk akkori lelkipásztora nagy célt tűzött ki magának: megszervezni az egyház kórusát. Kitartó munkája által sikerült énekelni szerető embereket toborozni, és megtalálta a karmestert is dr. Csorján Márton nyugdíjas tanár személyében. A mindenki „Marci bácsi”-ja fáradhatatlan volt minden olyan megmozdulásban, ami szülővárosa felemelkedését és jó hírét szolgálta. A szervezésnél nem volt feltétel a vallási hovatartozás, ezért a kórus induláskor a *Szovátai Református Egyház Mellett Működő Ökumenikus Vegyeskar* nevet viselte. Marci bácsi szorgalmazta, és haláláig számon kérte a népdalok tanulását és előadását.

A kórus első bemutatkozása 1989 október 31-én a reformáció ünnepén történt.

Mivel Marci bácsi Kolozsváron lakott, szükség volt más kórusvezetőt találni. Így már az év decemberében a kórus vezetését átadta Tófalvi Edit-

nek, aki 1994 óta kántora a szovátai református egyháznak. Fiatalsága és türelme eredményeket hozott. Már 1990 januárjától 47-es létszámmal készültünk az újabb bemutatkozásra.

Hetente két alkalommal tartottunk próbát az egyház imatermében. A kórustagoknak kihívást jelent az együttlét, így szinte észrevétlenül hozzájárultunk egyházunk kitűzött feladatához. Rövid idő eltelével, már január 20-án ellátogattunk egy kis műsorral az erdőszentgyörgyi református egyházhoz, február 8-án pedig a parajdi református egyház meghívásának tettünk eleget.

Igyekeztünk egymásra figyelni, és családias hangulatot teremteni. Közösen ünnepeljük a névnapokat, népi hagyományokat ápolunk – például farsangolunk, és a farsangi fánk, de a beöltözés sem marad el –, férfikollégáink minden évben a nők napján virággal és kedves műsorral köszöntenek minket. Ahogy a családban szokott lenni, együtt örülünk, együtt sírunk. Ha betegség adódik, mindig megtaláljuk a módját, hogy segítséget nyújtsunk. Házasság és gyermekáldás öröme, mindannyiunk öröme. Igyekezünk empátiával közeledni egymáshoz.

Antal Sándor nyugállományba vonulásakor egy fiatal lelkipásztor, Baczoni Sándor lépett az örökébe, akihez bátran fordulhattunk problémáinkkal, a segítség reményében.

A presbitérium határozata alapján 1997 óta kórusunk a *Szovátai Református Egyház Vegyeskara* elnevezést viseli. Jelen pillanatban a kórus létszáma 29. Közülük tizenketten alapító tagok.

Többször léptünk fel népdalcsokkorral székely ruhában különböző alkalmakkor, de leginkább egyházi műveket énekelünk. Repertoárunkban 120 négyzólamú egyházi mű áll. Erdélyben 99, határon túl 21 fellépésünk volt. Szovátán a nemzeti és egyházi ünnepeinken évről évre jelen vagyunk. Az idén már 23. alkalommal vettünk részt a szászrégeni „Zengjen hálaének” című kórustalálkozón. Szűkebb

hazánkban már szolgáltunk Kolozsváron, Nagyváradon, Nagyenyeden, Székelyudvarhelyen, Marosvásárhelyen, Ákosfalván, Erdőszentgyörgyön, Makfalván, Kibédén, Parajdon, Felső Sófalván, Disznajón, Olaszteleken, Szentandráson, Szolokmán, Percsen, Siklódon és a Nyerges-tetőn.

Magyarországon mindenhol testvéri szeretettel fogadtak. Felléptünk Csupakon, Felsőörsön, Paloznakon, Várpalotán, Szikszón, Debrecenben, Makkoshotyán, Zoványon, Kecskeméten, Miskolcon.

Tatán testvérvárosi kerek évfordulós ünnepségeken léptünk fel a református templomban és a sportcsarnokban. Egyik legnagyobb közös élményünket Göncön éltük át, ahol a Magyar Református Gyülekezeti Kórusok Nemzetközi Találkozója alkalmával Berkesi Sándor zeneszerző és karvezető összecsiszolt egy felvidéki, délvidéki és szikszói kórusral, meg egy zenekarral, és Miskolcon az ő vezényletével közösen adtuk elő Bach *Jézus, vigasságom* és Bárdos Lajos *Istené az áldás* című művét.

És mennyi mindent láttunk egy-egy út során! Mennyi felémelő pillanatban volt részünk! Mennyi feledhetetlen emlékekkel gazdagodtunk! Gyönyörű huszonöt év volt!

Kupás Katalin

Szüreti bál

A csőztánc után különböző szüreti gyermekjátékok, majd a táncház következett, melyben különböző táncrendeket táncoltunk: nyárádméntit, felcsíkit és még sok más táncot. A táncrendek között kisorsolt szőlőkoszorúnak örülhetett egy-egy szerencsés bálozó gyerek.

Köszönjük Kálmán bácsinak, a marosvásárhelyi Cinige Zenekarnak és Sinkó Andrásnak, nem utolsósorban a Szovátai Népi Játsszóháznak, mert nélkülük nem jöhetett volna létre a szüreti bál.

Mint tudjuk, az őszi betakarodás és a szüret időszaka. Ilyenkor a gazdák kimennek a határba, és begyűjtik terméseiket.

A szüreti népszokások szerint szervezte meg a Szovátai Népi Játsszóház hagyományos szüreti bálját, amelyre az „S. Illyés Lajos” Általános Iskola elemi osztályos diákjait hívták meg csőzsek. Köztük engem is.

A fergeteges hangulatú szüreti bálra bizony elég sokat kellett gyakorolnunk táncainkat, melyeket Veress Kálmán bácsi segítségével tanulunk és adunk elő.

A szüreti multság csőz tánccal kezdődött, amelynek keretében a csőzök eljátszták a szüretelés mozzanatait: szőlőszedés, táncmultság, szőlőprézés, mustkóstolás.

A szüreti bál sikeréért köszönet főtámogatóknak, a Nemzeti Kulturális Alapnak, amely a Szovátai Népi Játsszóház táncházas és játsszóházas tevékenységsorozatainak keretében támogatta a rendezvényt.

*Kiss Boglárka
S. Illyés Lajos Ált Iskola
IV. osztály*

A Sóvidék televízió programjáról

Mióta csak létezik a Sóvidék televízió, megfogalmazódott annak az igénye, hogy egy előre kiadott műsorismertető alapján előre tudják követni nézőink, hogy napról napra mi kerül adásba, hogy az alapján kedvükre megválaszthassák, mire szenteljenek

figyelmet, s amit kiválasztanak, mikor követhetik a képernyőn.

Ez a táblázat ebben kíván segíteni Önöknek. Legalább annyiban, hogy néhány támpontot ad, hogy a hét napjainak különböző óráiban milyen műsorfeléket követhetnek.

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
11 ⁰⁰	Hír-hétvége (ism.)	Híradó (ism.) Múzsza/Karusszel/ Portré/... (ism.)	Híradó (ism.) Sóvidéki össze- állítás (ism.)	Híradó (ism.)	Híradó (ism.) Székelyföld magazin (ism.)	Hármasban (ism.) Híradó (ism.) Kulturális éle- tünk (ism.)	Múzsza / Ka- russzel/Port- ré/... (ism.) Hír-hétvége (ism.)
18 ⁰⁰	Híradó Múzsza/Karusszel/ Portré/... (ism.) Sóvidéki össze- állítás (ism.)	Híradó Látogató/Székely konyha (ism.) Másszemmel/ Barangoló (ism.)	Híradó Visszapillantó (ism.)	Híradó Székelyföld magazin Hármasban/ Kulturális éle- tünk (ism.)	Híradó Másszemmel/ Barangoló (ism.) Székely kony- ha / Látogató (ism.)	Hír-hétvége Múzsza/Karusszel/ Portré/... Sóvidéki össze- állítás (ism.)	Hétvégi össze- foglaló: - Hír-hétvége (ism.) - Barangoló/Más- szemmel (ism.) - Székely konyha/ Látogató (ism.) - Múzsza/Kar- usszel/Port- ré/... (ism.)
20 ⁰⁰	Híradó (ism.) Látogató/Székely konyha Másszemmel/ Barangoló (ism.)	Híradó (ism.) Visszapillantó	Híradó (ism.) Hármasban/Kul- turális életünk	Híradó (ism.) Másszemmel/ Barangoló Látogató/Székely konyha (ism.)	Híradó (ism.) Sóvidéki ösz- szeállítás Székelyföld magazin (ism.)	Hír-hétvége (ism.) Aktuális	- Sóvidéki ösz- szeállítás (ism.) - Hármasban/ Kulturális éle- tünk (ism.) - Aktuális (ism.)

Értelmezzük egy kicsit ezt a táblázatot egy-egy műsor tükrében:

Híradó

Hétfőtől péntekig napi friss hírek 18 órai kezdettel.

Aznap este 20 óráról azok ismétlése követhető.

A következő napon a 11 órás blokkban még egyszer ismétlődik az előző napi Híradó.

Hír-hétvége

Szombaton 18 óráról e néven egy bővebb egy hosszabb hírcsokor.

Három ismétlése van: vasárnap 11 illetve 18 óra után, hétfőn pedig 11 óráról.

Hármasban

Kéthetente szerdán este 20 óra után jelentkező beszélgető műsor.

Ismétlései csütörtökön (18 óra

után), szombaton (11 óráról), vasárnap (este a teljes heti összefoglalóban) és a következő szombaton (a 11 órás blokk végén).

Kulturális életünk

Kéthetente szerdán este 20 óra után jelentkező beszélgető műsor.

A Hármasbannal váltják egymást. Ismétlései is ugyanúgy vannak.

Másszemmel

Kéthetente csütörtökön este 20 óra után jelentkező beszélgető műsor.

Ismétlései pénteken (18 óra után), vasárnap (a heti összefoglalóban), hétfőn (a 20 órás blokk végén), kedden (a 18 órás blokkban).

Barangoló

Kéthetente szerdán este 20 óra után jelentkező műsor. A Másszemmel váltja. Ismétlései is ugyanúgy vannak.

Sóvidéki összeállítás

Minden pénteken a Híradó 20 órai ismétlése után követhető. Ismétlések szombaton, vasárnap, hétfőn és szerdán.

Múzsza, Portré, Karusszel, Képek a falon, Könyvajánló

Egymást rendszertelenül váltogató műsorok. Valamelyikük minden hétfőn jelen van az

ajánlatban (szombaton a Hír-hétvége után).

Ismétlései vasárnap (11 óráról és még egyszer a heti összefoglalóban) este), hétfőn (a Hír-

adó után), kedden (11 órás blokkban).

Visszapillantó

Kedden este 20 óra után.

Ismétlése kedden 18 óra után

A Látogató, Székely konyha, Székelyföld magazin, Aktuális a Hargita stúdiótól átvett műsorok.

Hajlék a veszteségben

Pirkadozik. Az alvó légy felriad álmából a koloncot vonszoló város első zajaira. Ébred a lélek is, lázadó szemeket tár a rohanó, romlott világra. Lassított mozdulatok sorozata lökdösi a tétlen testet, hol erre, hol arra, de nem halad, csupán az óra mutatója...

Nyakunkba zúdul a hétfői reggel homálya. Egy borús arcú asszony kapkodva kíséri csemetéjét az iskolába. Bár igyekezik boldogtalanságát fanyar mosoly mögé rejteni, a gúnyos világi szemek felkutatják a legbensőbb titkokat. Szédült ironia környékezi minden ember sorsát e földön, hol már nem a tőr, hanem a nélkülözés öldököl. Egynéhány perszóna temérdek okoskodással próbálja belátni a világ egyik kis zugából az egésztest, bűnösök közt ártatlanként kitűnni, megszabni és eltiporni, honunk ajtajait bezárni. Saját főztünket nap mint nap így kóstoltgatjuk, hiszen ezt a helyet a magunkféle alkotta kiragadva a méltóságos kezekből.

A bús arcú asszonyban meglelheted a mai világot. Az a tűz, mely egykori gyermekszívében égett a merész gondtalanságtól, mostanra szenes foltokat hagy a járda kövein. A szakadatlan jóságot magához szorítja félve, nehogy ráismerjenek valódi énjére. A rezzenéstelenül lejátszódó, csalfa húzásokból keresi a napi betevőt, melynek ízében ott lapul a hamisság. Az asztalra kerülő ropogós kenyér utolsó falatjában megérzi az öröletlen búzaszem keserűségét. Egy sikertelen nap utolsó órájában átéli a rideg való kételyét. Saját könyvét olvassa nap mint nap, melybe az ember kifejezi a valóságot, beleírja az ostobaságot és hazugságot, de ha úgy kívánja, lapjait ki is szakíthatja. Egy könyvbe zárja maga kis világát, vagy akár az emberiség seregnyi botlását is, melyet tapasztal, s fájdalmának enyhülését apró, kis színes bogyókra bízta. Részévé váltak, kitörölhetetlenek a napi teendők listájáról. Egy-két órányi megnyugvást hoznak, álmat, mámort, csitítják a felfordulást.

Gyakran egy kitörő pillanat erejéből fakadóan megjegyzik: „Elgurult a gyógyszered”... de senki sincs annak a ténynek a tudatában, hogy valóban ez mit is rejteget. Járványként fertőzi a népet ez a lenéző modor, mely rájuk is kihat, akár lengőajtóként visszacsap. Való, hogy ebben a világban semmi sem igaz. Semmi sem fenyeget olyannyira, hogy maga az ember ne hágya át a határait, ne szabja meg a kikötéseket. Hajlandó elhinni, hogy a világ törvényei ellen is élhet, megmásíthatja azokat és büntetlenül lázadhat ellenük. Mint kígyó fiai, úgy kúszik a bűnös ember a játszma felé. Szemeivel ragadja ki az asszony szűk tenyere javát, melyet homokszemként hajít majd kavicsos udvarába. Temérdek udvar tátong a világi természetben, mely nem a betöltetlenségtől üres, hanem az értéktelenségtől. A világ csak ontja a csodáit, hemzseg a meg nem látott büszkeségektől, de a borús kép inkább átalusza ezt, hiszen kötözött kezei nem szakíthatnak a gyümölcsből. Az egyre inkább fejlődő korunk vadabbá tette a szelíd arcok vonásait, bár a komor tekintet hisz abban, ami nincs, várja azt, ami nem jön el, és ez a végtelen várakozás a fogyó gyertyacsonk utolsó cseppjével pecsétet nyom a jövőre.

A megfáradt asszony a napi teher árnyékába kuporodik le esténként, hisz tudja, hogy lénye csak árnyékban élhet, nem ragyog, nem tündököl, csupán homokszemek után kutat... Lassan rájön, hogy ő maga nem képes a világgal egy úton szaladni, a kor úgy fiatalodik, hogy ősz hajszálait nem tudja azonos iramban elébe vetni. Lázás álmokképp fonódnak a jövő megvalósíthatatlanságai, míg meg nem érkezik az a Védőkar, melyért esedezünk

A pihegő lélek csendbe burkolózik újra az idegen és durva világba, lassan éli át a veszteséget, mely körülöleli és eltakarja így adva számára emberi hajlékot.

Györfi Andrea

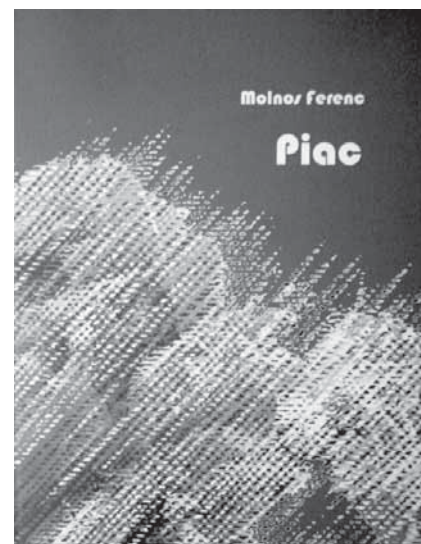
Piac

A görög azt mondta, agora. A magyar vásárhelynek, később pedig idegenből átvett szóval piacnak hívta. De bárhogyan is mondjuk, egy találkozóhely, ahol időről időre emberek jönnek össze, és értéket cserélnek. Az értékek skálája bármit magába foglalhat, akár mezőgazdasági, akár kézműves terméket, de világnézetet, eszméket is.

A lényeg a találkozás és a csere. Adunk és kapunk. Adunk valamit – akár ingyen is –, amivel bőséggel rendelkezünk, vagy ami egyszerűen csak megvan nekünk, s ha tovább adjuk, talán nélkülözni fogjuk, de amiről azt hisszük, jobban kell az valaki másnak is, és hogy az adással nem leszünk kevesebbek. Sőt, azzal, hogy adtunk, kaptunk is. Az adás öröme túl az az érzést, hogy gazdagok vagyunk, hiszen nem számolgatjuk, nem méricskéljük bölcsességeink mielőtt tovább adnánk azzal a reménnyel, hogy valahol hátha kikél a mag, amit mi különösebb áldozat nélkül szórtunk a szélbe. Valahol, ahol éppen erre volt szükség, ahol éppen ez segít.

A *Piac* vidám-szomorú játék három felvonásban. Az eladók vagy a vásárlók közt ott vagyunk mi is. Magunkra ismerhetünk egy-egy karakterben, egy-egy mondatban.

Az elidegenedéssel küszködő világban egy oázis, ahol mindenki mondhatja a magáét, és hátha akad, aki meg is hallja, mit mond.

Magunk alatt a fát (15)

A tavaly szeptemberi számunkban kezdődött sorozatunk, amelyben környezetünk rombolásának következményeire, életlehetőségeink gyors felszámolásának valóságára, a tragikus következményekkel járó éghajlati változások közelségére próbálom felhívni Önököt, de azt is számba vesszük, hogy milyen változásokra van

Rohamos iramban irtják az esőerdőket. Az ENSZ által támogatott Nemzetközi Mezőgazdasági Kutatások Testülete jelentése szerint a multinacionális cégek által foglalkoztatott munkások percenként 20 hektárnyi esőerdőt vágnak ki és égetnek fel azért, hogy az így nyert földdarabon USA-exportra szánt marhákat tenyészthessenek.

Tehát elsősorban még csak nem is a fa anyagáért – az csupán kiegészítő profit, mellesleg, de nem jelentéktelen jövedelem, hiszen értékes faanyagot adhatnak el –, hanem, hogy az erdőket marhacsordákkal tele legelőkké alakítsák. Gyakran megesik az is, hogy az erdőt egyszerűen felgyújtják, és nem ültetik újra. Ez főleg olyan nehezen megközelíthető vagy távol eső helyekre jellemző, ahonnan nehéz lenne a fát a felhasználóhoz, a piacra szállítani.

„A leggyakoribb oka annak, hogy az emberek kipusztítják Közép- és Dél-Amerika esőerdőit, az a vállalatok kapzsisága: az amerikai nép húsevési szokásai hatalmas lökést adtak a multinacionális vállalati marhatenyésztésnek. Nagyon sok szegény földműves alkalmazza az égetéses módszert. Ez abból áll, hogy a fákat kivágják, száradni hagyják néhány hétig, majd az egészet felgyújtják. Egyetlen cél vezérli őket: hogy fűvet termesszenek marháik számára.” – idézem Thom Hartmann-t.

John Robbins *Amerika diétája* (Diet for a New America) című könyvében kiemeli a

következőket: „Az Egyesült Államok évente százmillió tonna marhahúst importál Guatemalából, El Salvadorból, Nicaraguából, Hondurából, Costa Ricából valamint Panamából. A dolog ironiája, hogy a fenti országok átlagpolgára kevesebb húst lát évente, mint egy átlagos amerikai házimacska.”

Az erdőirtással elvesz az iható víz is, amely az égből hull eső alakjában, a földre szivárog, a talaj mélyebb rétegeiben ásványokat old. A fák gyökerei mélyen lenyúlnak a földbe, felszívják a nedvességet, amit aztán a leveleiken keresztül a légkörbe engednek, az ásványokkal pedig a faanyagukat erősítik. Amint a fák kiszívják a talaj nedvességét, hely képződik új csapadék számára, s így egy lefelé irányuló szívóhatás alakul ki. Ez a körforgás tartja a talajt egészségesen. És ez szűnik meg a fák kiirtásával. Következményei: gombás betegségek tömeges megjelenése, bogár- és hernyóinvázió, a talaj sósvíz szintjének oly mértékű emelkedése (a felszíntől 60-30 centiméterre), hogy egyszerűen fokozatosan kihal a növényzet, s a terület elsivatagosodik.

„A sóval és ásványokkal szennyezett talajvíz a szomjas emberiségnek is égető problémát jelent. A világ számos pontján az ivóvíz annyira sós, hogy a vízivás ártalmas az egészségre. Sok európai

szükség felfogásunkban, magatartásunkban, és milyen cselekvések vezethetnek az egyre közelebbi katasztrófa elkerüléséhez.

Tehát ökológiáról van szó, azaz egy világfelfogásról, amely a természet alkotó elemei közti összefüggéseket vizsgálja, azt, hogy valójában hol van a helyünk a minket is magába foglaló természetben. (mol)

és amerikai nagyváros ivóvize, a legfinomabban szólva is, élvezhetetlen. Amikor az ivóvíz oldott sótartalma eléri az 1300 ppm-t (ppm=parts per million, vagyis az ezred ezredrésze), a fogyasztó szédülni kezd, rosszul lesz. A sótartalom már sok városban meghaladja az 1000 ppm-et.”

A fák elvesztésével járó növekvő sótartalom és elsivatagosodás miatt nem csupán a jelenlegi talajréteg semmisül meg, de jövő talajtakarója is, hiszen köztudott, hogy a fák mélyre hatoló gyökerei aprózzák az ottani kőzeteket, s az apróbb darabok a felszín felé nyomják, ahol a felszín közeli gyökerek tovább aprózzák. A gyökerek által végzett sok-sok munka eredményeként születik az új talaj. A fák lehullott levelei szintén a talaj nélkülözhetetlen részei. Egy erdőben körülbelül négyszáz év alatt képződik 30 centiméternyi olyan minőségű talaj, amelyen a növények képesek megélni. Ha nincsenek erdők, nyilván, talaj sem képződik. A szél, a víz hatá-

sára porlik a szikla, de az még nem talaj.

Mindebből világosan látszik, hogy az erdőpusztítás bármilyen módszerrel és bármilyen céllal, akár mezőgazdasági megfontolásokból is, miért olyan veszélyesen szűk látókörű tevékenység.

Azt hinnők, ha ekkora a baj, a hatóságok nem ülnék ölbe tett kézzel, hiszen a világon percenként 300 tonna talaj semmisül meg, de a kormányok és az enivalónkat előállító mezőgazdasági vállalatok másfelé néznek.

„Talán a fák illusztrálják a legszembetűnőbb környezetünk gazdag, komplex, összefüggő természetét. Az ősi napfény végóráiban járunk, és helyzetünk egyre súlyosbodik: kevesebb a levélfelület, ezért csökken az oxigénkibocsátás, akadozik a vízkörforgás, nő az elsivatagosodás üteme, az égetések során pedig egyre több szén kerül az atmoszférába.” – írja Thom Hartmann.

Uralkodási vágyunk ellenünk fordul, végső soron magunkat pusztítjuk el.

(2. rész) Csortán Ferenc: Az arománok

„Vlach diskurzusok”

A tárgyról különböző megközelítésben lehet írni, és ezek „műfajaik” függvényében különböznek egymástól. Egyik legkézenfekvőbb változat a néprajzi: a 19. század második felétől a 20. század közepéig (amíg még volt „hagyományos” kultúra) jó pár tudományos igényű felmérés, gyűjtés készült. Néhány „nagy név”: a már említett Weigand, Theodor Capidan (1879, *Prilep, Macedónia – 1953, Bukarest*), Pericle Papahagi (1872, *Avdela, Görögország – 1943, Szilisztra, Bulgária*), Tache Papahagi (1892, *Avdela, Pindosz, Görögország – 1977, Bukarest*). Ide sorolhatók a nyelvészeti kutatások, amelyek az említett korszakokon kívül a legutóbbi években is jelentős eredményeket produkáltak. Ezek a nyelvészet újabb elméleteinek, a fiatal, jól képzett kutatók jelentkezésének, a balkanisztika politikai okokból bekövetkezett felértékelődésének köszönhetőek. (Ez utóbbi átmenetinek bizonyult, a jelenlegi politikai konszolidációs folyamatok miatt a balkanisztikát ismét mellőzik.) Különben a balkáni aromán-meglenoromán nyelvváltozatokat egyesek a román nyelv dialektusainak tekintik, mások pedig önálló nyelvnek/nyelveknek. A legkorábbi kéziratosságot vagy éppen nyomtatott nyelvemlékek a 18. század elejétől Mihail Boiagi nyelvtankönyvének 1813-as megjelenéséig terjedő évtizedekben keletkeztek. Mind nyelvi anyaguk, mind pedig tartalmuk miatt kiemelkedően jelentősek. Milyen szövegek ezek? Például egy fametszetes szentkép felirata (1731), egyházi szertartáskönyv, templomi falcarcolatok, Theodor Cavallioti görög–albán–aromán ábécéskönyve-szószedete (1770), Constantin Ucuta, a

poznaí „macedovlah” egyház esperesének aromán nyelvű valáserkölcsi tankönyve, vagy a *Nea Paidagogia* (1797). Ide sorolható még Moschopolisi Dániel görög–vlach–bolgár–albán olvasókönyve, a korabeli Moschopolis társadalmának a bemutatása, amelynek előszavában a szerző megfogalmazza népe számára a követendő utat. (A könyv második kiadása 1802-ben jelent meg. A rímelő vesszorokat itt rím nélkül fordítottam.)

„Albánok, Vlachok, Bolgárok és más nyelvűek, örvendeztetek És készüljétek arra, hogy Romaioszokká [rómaiakká, azaz görögökké – Cs. F.] váljatok.

Hagyjátok a barbár nyelveket és hangzásokat,

Hogy mindez utódaitok számára csak mítosznak tűnjék.”

E korai nyelvi építkezés „koronája” Róza György Konstantin (1786–1847) pesti egyetemi orvos két nyelvkönyve, amelyek Pesten jelentek meg 1808-ban, illetve 1809-ben. Tartalmi, nyelvi, ideológiai vonatkozásai igen komplex kérdéseket vetnének fel, ami meghaladja dolgozatunk szándékait. A görögöket csak „szomszédnak” tekinti, az aromán nyelvet pedig a Dunától északra, több állam területén élő románság nyelve egyik válfajának. Javasolja a latin

ábécé használatát, valamint egy egységes román nyelvi norma kialakítását. A sort Mihail Bojadzsi (kb. 1780 – kb. 1842), a bécsi aromán kereskedőközösség (Budán született) görög nyelvtanárának német és görög segédnyelvű aromán nyelvkönyve zárja 1813-ban.

Ugyancsak fellendült a különböző vlach csoportok népzenéjének a kutatása is, aminek szintén van műszaki (a jobb rögzítő és sokszorosító berendezések), személyi (érdeklődő, felkészült fiatal szakemberek), illetve politikai oka. (Ez utóbbi kapcsán megjegyezzük, hogy Görögország – Európai Unió tagsága okán – egyre nyitottabbá válik a politikai vagy etnikai okokból elűzött-elvándorolt személyek, illetve az érdeklődő szakemberek látogatási, kutatási szándéka iránt.)

A másik nagy diskurzusirány természetesen a történelmi. Már az eddigiekből is kiderülhet, hogy ez tulajdonképpen megírhatatlan. Már mint egységes nemzeti (vagy ennek analógiájára intézményi) történelemként, ahogy „megszoktuk” a 20. század elejéig. Hiszen minthogy nem nemzet, a múltjukról megtudott információk nem szerkeszthetők kronologikus sorba, és még kevésbé köthetők egy területhez.

Az arománok/vlachok régebbi történetére tehát a térbeli és időbeli diszkontinuitás a jellemző. Vagy ha mégis egységes diskurzussal próbálkozunk, annak tere a teljes balkáni térség, kiterjesztve azt Ausztriáig, Magyarorszáig,

a dunai fejedelemségeig, Lengyelorszáig, Poroszorszáig.

A „vlach életér” ráadásul a 18–19. században magába foglalta Isztambul, Alexandriát, Szmírnát, Velencét, Triesztet, Odesszát, Moszkvát, Cadixt is. Időben pedig Kr. Előtt 180 körül kezdődne, a Balkán-félsziget római meghódításának kezdetével – és máig is tartana.

Ezért aki a múltjukra kíváncsi, az a középkori balkáni államok (Bizánc, a szerb, illetve bolgár állam, az Oszmán Birodalom) történetét, azok dokumentumait fogja vizsgálni, vagy a térség fontosabb múltbeli intézményeivel (az ohridi, majd peći ortodox metropóliák vagy a térség fontosabb kolostorai, illetve a 17. századtól a velencei, erdélyi, magyarországi, ausztriai „görög” kereskedőtársaságok) kapcsolatos iratokat. Ezekhez adódnak az európai hatalmak (például az Osztrák–Magyar Monarchia¹⁷ vagy Franciaország stb.) balkáni konzulátusainak diplomáciai iratai a 19–20. század fordulójáról, az első és a második világháborúk résztvevő hatalmainak külpolitikai és katonai iratai, valamint a román kormányzat balkáni arománokat támogató (oktatási és vallási) politikájának dokumentumai az 1860-as évektől az 1940-es évek végéig.

– Délkelet-Európa rejtőzködő nemzete

Vallásilag (egyes kutatók szerint) az első évezredben a nyugati kereszténységhez tartoztak, majd az első bolgár cárság idején átvették a keleti liturgiát (és a szláv egyházi nyelvet). E bolgár állam bukása után (a 11. század elején) a Dunáig visszaálló bizánci uralom a vlachok számára Vranje székhellyel püspökséget hozott létre, amit alárendeltek az Ohridi érsekségnek. (A középkor folyamán ehhez tartoztak a két román fejedelemség 14. századi megalapításától a moldvai és havasalföldi metropoliták is.) A keleti egyház, illetve a balkáni ortodoxok szláv nyelve és kultúrája meghatározta a középkori vlachok névadási szokásait is.

Első név szerinti említésük, az Ohridi-tó és a Preszpa-tó közötti macedóniai területen 976-ban áthaladó „fuvaros vlachokra” vonatkozik. De különböző bizánci dokumentumok olyan információkat őriztek meg, amelyek utalnak a korábban itt élt „protovlach” (protoromán) népességre. 18. század után egyre több, egyre változatosabb információink vannak a balkáni vlachokról. A középkori állapotokról a bizánci történelmi irodalom, a nyugati utazók, a kereszties hadjáratok krónikásai, a szerb királyok adománylevelei, majd oszmán kori jogi-közigazgatási iratok szólnak. Különösen a régebbi történetükre vonatkozó források ismertek, a nem kevés, az 1860-as évektől Romániában újra és újra kiadott „történelmi” munkák révén. A Habsburg Birodalomba került, majd Mária Terézia korában letelepedésre, 1774-ben pedig az állampolgárság felvételére (hűségeskü

letételére) kötelezett „görög”, ha nem is kizárólag, de többségükben vlach/aromán eredetű kereskedők társadalmáról, kulturális életéről a kereskedőtársaságaik levéltári, illetve a korszak pénz- és adóügyi, kereskedelmi iratai vallanak. Számos színvonalas történelmi munka jelent meg az utóbbi évtizedekben, amelyek fényt vet-

vlach-aromán szervezetek és különösen a romániai aromán fórumok rendszeresen idézik kiadványaikban a 19. századi, 20. század eleji történelmi munkák adatait. E tevékenység egyértelműen a „nemzetépítést” szolgálja, nem ad hozzá semmi újat az eddigi történelmi tudáshoz. Ugyanakkor természetes, hogy amint egy kutató talál és kö-

titásmegőrző törekvéseiket, hogy a román etnikumhoz sorolja őket), vagy pedig kisebbségi jogokat ad nekik (Macedónia, Bulgária, Szerbia), másfelől saját kulturális vagy politikai szervezeteik. E mezőnyben érvényesül harmadik tényezőként a „jó szándékú” külföld, az Európai Unió, valamint a világszerte emigrációban, diaszpórában élő arománok (és azok szervezetei, kiadványai, honlapjai). Ide tartoznak – nemzetközi hatásuk okán – a romániai aromán közösség kulturális tevékenységei (sajtó, könyvkiadás, a román rádió nemzetközi aromán adása), amelyek hagyományosan bírják az állam anyagi és logisztikai támogatását.

Természetesen itt a vlachokról/arománokról szóló tudományos beszéd

nek a 18. századi magyarországi (nagysebzeni, brassói, miskolci, tokaji) és ausztriai „görög” kereskedőtársaságok történetére és kulturális tevékenységére, azok szerepére a befogadó ország gazdaságában, kultúrájában, az aromán „nemzeti kibontakozásban”, illetve a modern román nemzeti mozgalomban, továbbá feltárják a balkáni aromán közösségek újkori és legújabb kori kulturális vagy politikai kezdeményezéseit. Hasonlóan gazdag a „cincár” kereskedőknek a 19. század eleji szerb államfejlődésben játszott szerepével, illetve a következő, immár elszerbesedett nemzedék kulturális szerepével foglalkozó irodalom. A mai

zöl eddig ismeretlen adatokat, e „vulgarizációs” irodalom azokat azonnal felhasználja, beépíti diskurzusába.

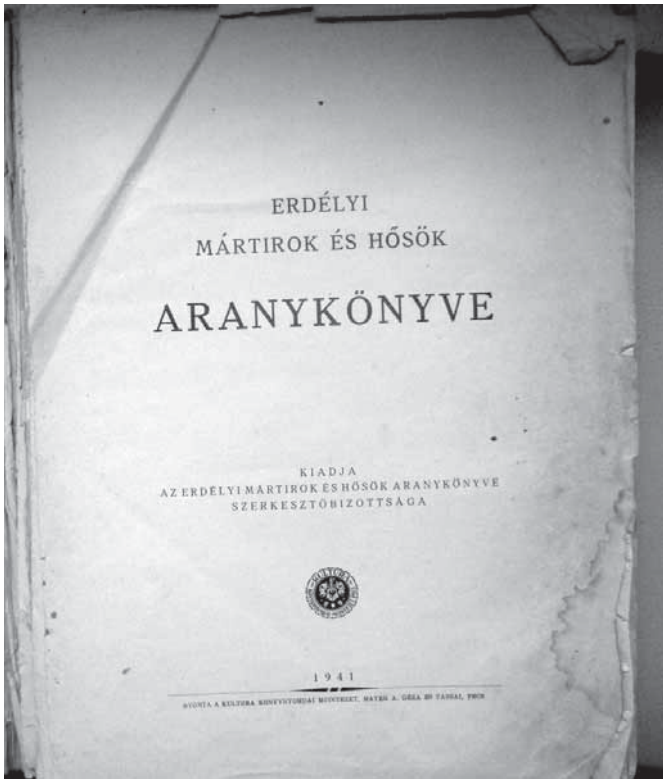
Minthogy az említett délkelet-európai országokban (talán legkisebb számban a mai Szerbiában) mindmáig jelen van (az asszimiláció eltérő szintjein) egy vlach/aromán eredetű, a hagyományos nyelv és kultúra bizonyos elemeit még őrző népesség, elég heves „háború” folyik e fogyatkozó közösségek „lelkéért”. Ennek „harcosai” egyfelől az állam, amely vagy a saját államnemzet tagjainak tekinti őket (például Görögország, amely nem ismeri el kisebbségi mivoltukat, vagy Románia, amely annak ellenére támogatja iden-

érintkezik a politikai diskurzussal. Kézenfekvő lenne egész tanulmányunkat e köré csoportosítani.

Talán nem is hibáznánk, hiszen ki merné tagadni a politikum, az ideológiák jelentőségét mai világunkban? A mai (nemzet)politikai (leegyszerűsítően „nacionalistának” nevezhető) diskurzusok határozzák meg az immár több részre töredezett vlach/aromán etnikai csoportok megnyilvánulásait is.

Ezért tehát, az információk rendszerezési szándékával, következnek a jelenkori helyzetre-állapotokra vonatkozó ismereteknek a mai államhathatóságok alapján történő csoportosítása.

Mártírok és hősök

Előszó

E mű kiadásával a magyar közvélemény elé tárjuk az erdélyi magyar kisebbségi harc és sérelempolitika 22 éves történetét, az erdélyi szellemi élet kiválóságainak beszámolóján keresztül. Külön fejezetben állítunk emléket a Hazaszeretet hőseinek, akik az örökre egy és mindenekfelett álló magyar gondolat védelmében mártíromságot, bebörtönzést, testi és lelki kínzást, meghurcoltatást szenvedtek, életet, vért, vagyont áldoztak. És emléket állítunk a műben az erdélyi magyar szellemnek, mely töretlen bátorsággal, elvhűséggel áldozott huszonnégy éven át a szociális és humanista magyar felfogásnak. Egyszerű őszinteséggel mutatjuk e lapokon az erdélyi magyar tájon kialakult magatartást, mely új fejezetet nyitott a háború utáni idők magyar történelmében. Hiszünk, hogy nem csak olvasóink, hanem történelmünk tudós kutatói is lelki épüléssel forgatják majd ez első összefoglaló tanulmány- és adatgyűjteményt Erdély legszomorúbb korszakából.

Budapest, 1941. május hó.

AZ ERDÉLYI MÁRTÍROK ÉS HŐSÖK
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

Elnök:

Dr. LUKÁCS GYÖRGY

v.b.t.t.ny. miniszter, a Revíziós Liga elnöke stb.

Kezembe adtak egy külsőborító nélküli könyvet. Évtizedek óta dugdossák. Féltik a könyvet, és féltik magukat is. De ugyanakkor szeretnék megmutatni is, hiszen olyan írások gyűjteménye, amelyek nehéz időkről szólnak. Krónikái a két világháború közti erdélyi magyar küzdelmeknek, tehát a könyv kordokumentum számunkra. Annál is inkább, mert szovátai vonatkozásai vannak.

Az alábbiakban a könyv előszavát közöljük, és három rövid összefoglalót szovátai emberek meghurcolásáról.

Molnos Ferenc

Bartha Béla református lévítalelkész, Szováta. Nagyenyeden megszerzi a tanítói oklevelet, a lévítalelkézi képzést pedig 1924-ben a kolozsvári ref. teológián. A vezetése alatt álló „Református dalkört” a csendőrőrmester meghívja az általa rendezett ünnepélyre, hogy elénekeltesse velük a román himnusz. Másnap valószínűleg hálából feljeleníti a dalárda 45 tagját, akit a bíróság el is ítél fejenként 2.000 lei pénzbüntetésre vagy 40 napi elzárásra. A törvényszék megsemmisíti az ítéletet és a jelvényeket is visszaadja. Az őrmester a jól bevált módszerekkel villát szerez magának. Az egyik román iskolaigazgató feljeleníti államellenes izgatás miatt; a tanfelügyelő a vádat kiszálláskor nem látta beigazoltnak. A feljelenítés tulajdonképpeni oka az volt, hogy nem engedte a székely gyerekek román iskolába való beíratását.

Feljelenítették tiltott adománygyűjtés miatt is – templomra gyűjtöttek –, a bíróság felmenti, a gyűjtőívet visszakapja, de a pénzt a csendőrség megtartja. A dalárda daloskönyvét elkobozzák, őt és Borbély Gyulát mint a Magyar Párt választási bizalmi emberét meg akarják akadályozni a szavazásban.

Duka Lajos, ácsmester, Szováta. A világháborúban kitüntetések szerezt, és mint szakaszvezető szerel le. Részt vett a parajdi felkelésben. Utána a havasokban bujdosik, élelemhiány miatt lejtött a falvakba, ahol elfogják, megbilincselik, összeverik, hetekig, hónapokig kínozzák. Társa megszökik mellőle, azért is félholtra verik. Végül vesztegetéssel szabadul, de állandó rendőri megfigyelés alatt tartották. Gyakran volt nála házkutatás. A Magyar Párt választási bizalmi férfia volt. Ezért újabb üldözés járt ki neki. Fekete listára helyezték, ami adandó alkalommal halálbüntetést jelentett számára.

Vass Sándor, Szováta. 1914-ben a szerb harctérre került, ahol meg is sebesült. Részt vett a sóvidéki felkelésben. A posta és a vasútállomás elfoglalása után átment Parajdra, ahol leszerelték a csendőrséget. Mikor Mánya Gerő átvette a parancsnokságot, visszament Szovátára. A felkelést a románok elnyomták, és a résztvevőket fogságba vetették. Először a kolozsvári fellegetvárban volt, majd később Nagyszebenbe került. Itt állandó verések és kínzások között, három hónapig sínylődött, majd ideiglenesen szabadon bocsátották. Állandó rendőri megfigyelés alatt marad, és minden évben kétszer-háromszor beidézik a brassói hadbíró elé. Minden látogatás sok pénzbe kerül. 1927-ben 12 napi tárgyalás után felmentik. Peréből kifolyólag anyagilag teljesen tönkrement, de azért minden magyar megmozdulásban részt vesz.

Kézilabda az S. Illyés Lajos Általános Iskolában

A szovátai kézilabda történeti bemutatója, mint az S. Illyés Lajos Általános Iskola sportéletének meghatározó sportága, Timbus sporttanár idejében kezdődött, aki nevéhez fűződik a kézilabda megszeretése és hagyománnyá válása. Gimnáziumi szinten továbbvitte ezt a hagyományt Kacsó Rozália, illetve líceumi szinten Weisz Gheorghe. Így kerültek tehetséges sportolók a környék sportiskoláiba és a segesvári Kiváló Sportolók Központjába (pl. Csörtán, Fülöp, Katona, Popovici). Abban az időben, mikor Szováta nem rendelkezett megfelelő sportcsarnokokkal, a helyi Seniori kézilabdacsapat élen járt a B divízióban.

Az utóbbi években felmerült az ötlet, hogy az alsó tagozatos gyerekek is kézilabdázzanak, így a szülők és az alpolgármester, Hegyi Mihály segítségével létrehoztunk két (Junior 5) kézilabdacsapatot fiúk és lányok csapatát (a 2003-2006-ban születettek).

A kis kézilabdások a szovátai S. Illyés Lajos Általános Iskola és Domokos Kázmér Iskolaközpont, illetve a makfalvi Wesselényi Miklós Iskola diákjai.

A lányok kézilabdacsapat tagjai: Páskuly Bianka (S.I.L.), Balogh Boróka (S.I.L.), Király Anna Bor-

bála (S.I.L.), Jakab Demeter Vivien (S.I.L.), Téglás Sunita (S.I.L.), Bodi Barbara (W.M.), Balázs Andrea Irma (W.M.), Péterfi Réka (W.M.), Nagy Henrietta (D.K.), Dávid Beáta (S.I.L.), Lázár Tímea Andrea (S.I.L.), György Andrea (S.I.L.), Szikszai Emőke (S.I.L.), Lacatus Carmen (S.I.L.), Fazakas Dorottya (S.I.L.), Fülöp Boglárka (S.I.L.), Benkő Orsolya (S.I.L.), Lázár Cristina Emilia (S.I.L.), Kulcsár Petra (S.I.L.).

A fiú kézilabdások: Bálint Zoltán, Domokos Robert, Dósa Rudolf, László Zsombor, Szabó Richárd, Bokor Kristóf, Kertész Ákos, Vultur Róbert, Szakács Tamás, Fábián Hunor, Magyar Bence, Kelemen Kristóf, Tófalvi Roland, Turdean Claudiu, Vágási Áron, Kelemen Roland, Kránics Ákos, Kiss Botond János, Szabó Levente, Bokor Bálint, Fazakas Gergő. A fiúcsapat tagjai mindannyian az S. Illyés Lajos Ált. Isk. diákjai.

2014. november 9-étől mindkét csapat tagjai beleszereznek a versengésbe és sportszerűségbe azokon a turnékon, amelyeket az AJH és FRH szervezett.

A fiúcsapat turnéi:

1. 2014. november 9. – Szászrégen.
2. 2014. december 13. – Szováta.
3. 2015. január 24. – Marosvásárhely (LPS).
4. 2015. február 14. – Marosludas.
5. 2015. március 14. – Segesvár.

A lányokcsapat turnéi:

2014. november 29. Helyszín: Marosvásárhely (Olimpic).

2. 2014. december 20. Helyszín: Szováta.

3. 2015. január 17. Helyszín: Marosvásárhely (LPS).

4. 2015. február 28. Helyszín: Segesvár.

Mindenkinek sok sikert és jó szórakozást kívánok úgy az edzéseken is, mint a meccseken!

Weisz Cristian

A Szovátai Mevet-tó Sportklub Taekwondo WTF Sasok szakágának versenyzői a Budapesten megrendezett nyílt nemzetközi formagyakorlat versenyen vettek részt október 4-én.

Máté Miklós tanítványai párosban, fiú-lány kategóriában 8 ország közül ezüstérmet hoztak Romániának és a szovátai Medve-tó sportklubnak.

A román Federáció enőke, Constantin Apostol gratulált és a Várhelyen megrendezett Országos Formagyakorlat versenyen személyesen szeretné kiténtetni Szováta két sportolóját, Nagy Szabolcsot és Nagy Henriettát.

Október 25-én szervezték meg Marosvásárhelyen az ONSS keretén belül a megyei futóversenyt gimnáziumi és líceumi diákok számára. Váratlanul ért bennünket a versenykiírás, hisz ezt a szakaszt áprilisban szokták megszervezni. Sajnos, nem volt sok időnk a felkészülésre, az edzésprogramot is meg kellett változtatni. Ennek ellenére az atléták jól teljesítettek. Moldován Szabolcs II., Simonfi Zsuzsánna a III., Szász Árpád IV., Keresztes Csongor V., Grigoletto Andrea VI., Biró Tamás VII., Nagy Szabolcs pedig a 10. helyen végzett.

Sóos Levente

Két barát beszélget: – Egy dolog tetszik nekem a te anyósodban! – Igen? És mi? – Apróság az egész. – Na, mondd már, mit láttál meg a sasszemeddel, amit én nem! Erre igazán kíváncsi vagyok. – ... (válasz a rejtvény fő soraiban)		Készítette: Molnos Ferenc	Gárdonyi Géza színműve	Trad. görög népdal	Bohumil ..., cseh író	Kiszolgált katona	Szamobori utca (GRIZNIK)	YZI	Kerekded magán- hangzók	Okta- tásunk alapja	
	Poén 2		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Francia festőis- kola										
	Nagy- várad városrész								Hark ... !, ide figyelj! Hidrogén		
	Poén 1	Előadásra készülő	Sherwoodi hős					Sereg			
			Teóriák					Mánus			
Alkalmas idegen szóval	✓	✓	✓	Idegen nemzet				✓	Asszonynev képző		
				Natúr egyn.					... Kaleh		
„Darus” nemzet- közi cég							The ... ang. film „Ella „ pók				
Ártó					Tesla	✓	Jemen főv.				
					Gléda		Ravasz Ferenc				
Finom nedű					T.káposzta románul	✓					
					Kedvel						
Dácia lakója				Görög szig.	✓				Vass Mózes		
				Serleges					... Manning, am.futb.		
Tova				Pengetős hangszer	✓		Gót király				
				Hisztis			Ipsilon				
Nyilvános vita helye											
Oxigén		A küzdő- tér (vívás)					Mi se, ...				
		EU-pénz					Skálahang				
Ország a világ tetején		✓			Edit bec. Ábécé- kezdet	✓			Kína egy- neműi		
									Multság		
Majdnem a túloldal- on levő					A paci	✓		Angol fiú			
					Kicsinyí- tő képző			E napon			
Kitalált faj a Csillag- kapuban				Hevesi falu	✓		Kukori- calepény				
				Ká			Liter				
„Savanykás” szóvatai lap volt						Meg nem épült fel- hőkarcoló					

Felelős kiadó: Szóvata Város Polgármesteri Hivatala, Péter Ferenc polgármester

Szerkeszti: Molnos Ferenc, Grafikai szerkesztő: Siklodi Zsolt

Lapszámunk munkatársai: Csortán Ferenc, Györfi Andrea, Kiss Boglárka,

Kupás Katalin, Soós Levente, Weisz Cristian

ISSN 2069-0827